

Cultura i Espectacles

El balanç de vuit anys al capdavant del Teatre Nacional de Catalunya

Xavier Albertí, envoltat de les novetats editorials que ha promociat el TNC durant els vuit anys del seu mandat ■ MAY ZIRCUS/TNC

Xavier Albertí ha sumat el milió d'espectadors en les 189 obres produïdes en els seus vuit anys al TNC, sigui a les sales de Les Glòries o al circuit de gira

L'Albertí, en xifres

Jordi Bordes
BARCELONA

Més de 2 de cada 10 espectadors de les produccions del TNC entre el 2013/14 i aquest 2020/21 les han vist fora del teatre de Les Glòries. Ahir Xavier Albertí es va acomiadar tot dient que podria ser recordat com el director del TNC del milió d'espectadors. La xifra és quasi rodona (1.042.642, dels quals 216.592, fora del TNC) entre les 189 produccions que s'han programat del 2013 al 2021,

al teatre públic. En realitat, només el 2019/20 hi va haver gira; els altres espectadors se sumen de les coproduccions (en què el TNC cedeix escenografia i cada companyia contracta tècnics, siguin per Catalunya o fent temporada a Barcelona com és el cas de *La importància de ser Frank* o, actualment, *De què parlem mentre no parlem de tota aquesta merda*). Albertí va presentar-se al vestíbul, ahir, agraït de la feina de l'equip de la casa i amb una taula on s'amuntegaven les 465

obres publicades. En el seu període s'ha duplicat el públic jove i s'ha mantingut una mitjana d'ocupació del 80%. Destaquen les produccions contemporànies (43) per sobre de les patrimonials (35) o clàssiques (30). El 23%, doncs, correspon a autoria contemporània, però els 145.000 espectadors corresponen només a un 14,5%.

El director ha compatibilitzat la creació contemporània amb elements que considerava que s'havien de recuperar del patrimoni a través dels Epicentres.

Per Albertí, la falta d'una tradició continuada durant dècades (arran de situacions polítiques que excloïen el català) necessita-

Fins a 45 títols són d'autoria contemporània però sumen 'només' 145.000 espectadors

va una revisita. En aquest sentit, per Albertí, a Pitarra "li devem la salvació del català gràcies al fet que es va aventurar a fer teatre popular en aquesta llengua". Precisament el segon epicentre, *L'origen de l'oblit*, va voler recuperar actors de la dècada dels quaranta i cinquanta, quan el franquisme permetia fer teatre en català en funcions molt puntuals i sempre que no fossin peces traduïdes. D'aquesta època és també Joan Brosa. Els epicentres de Rusiñol i Guimerà o el de Lluïsa

Cunillé i les *Pioneres* (de finals del XIX a la Guerra Civil) també han rescatat peces i visions biogràfiques d'interès. Finalment l'epicentre *Paral·lel* d'aquest any ha reivindicat novament la cultura popular i els *mass media* (aparició del cinema) com a forma de reivindicar la cultura pròpia.

Una de les revolucions que es va proposar Albertí en l'arrencada de la seva direcció va ser donar una empenta a l'edició de teatre. Ha acabat sent un dels seus èxits sonats. Perquè

L'APUNT

ResidenciArt, un festival necessari

Xavier Castellón

En aquest país hi ha festivals de tot tipus, mides, estils i orientacions, i alguns són més necessaris que altres. Entre els que més ho són, destaca ResidenciArt, el festival itinerant per les residències de la gent gran que ha impulsat el compositor i guitarrista Alfredo Panebianco. En la seva primera fase es van organitzar onze concerts, a finals de juny, en diferents residències del

Camp de Tarragona, les Terres de l'Ebre i el Baix Camp, on van actuar artistes habituals en els grans auditoris del país, davant d'un públic tan agraït com oblidat, que ha estat molt castigat per la pandèmia. En la seva segona fase, ResidenciArt vol arribar a residències i centres d'educació especial, amb concerts i activitats artístiques, durant tot l'any. Perquè la cultura és vida.

Més enllà del 'paradigma'

Si hi ha una paraula que li agrada utilitzar a Xavier Albertí en la presentació de cada muntatge és el mot *paradigma*: "En teoria de la ciència, model d'investigació d'una disciplina científica dominant en un determinat període", segons el DIEC. La insistència de Xavier Albertí per destacar el valor de cada un dels 189 muntatges és trobar la singularitat de cada peça i que permeti establir una lectura de la peça que es posa a escena. En la roda de premsa d'ahir no la va utilitzar ni una sola vegada. I és que amb el balanç no havia de reivindicar res, d'empoderar cap repartiment a punt d'estrena. Simplement, es tractava d'explicar, amb un ampli dossier adjunt, quines eren les metes que s'havien assolit i què encoratjava fer a la directora artística entrant, Carme Portaceli (que també hi va ser ahir en un discretíssim segon pla).

Xavier Albertí ha patit una època convulsa darrere una altra, perquè va guanyar el concurs en plena crisi econòmica, ha patit la crisi política

(des del 2017) i ara s'acomiada provant d'escapar-nos de la crisi sanitària. Tot i això, a cada dificultat, han provat de trobar-hi una solució, i s'ha obert a altres nombroses estructures de cultura de Catalunya, amb les quals fer camí junts per remarcar el valor de la música, la dramàtica i l'art.

Surt del TNC amb tres elements que han acabat vertebrant part del seu llegat com a director artístic: la constatació que el patrimoni teatral català és viu (encara ens ressona, té coses a dir-nos, no és merament arqueològic); la satisfacció de donar accés a segments d'actors d'altres capacitats i comprovar la seva qualitat interpretativa (es va habilitar un camerino a la Tallers per poder acollir un actor en cadira de rodes a 'Mare de sucre'), però queda pendent ampliar capacitats en altres aules i a les platees; i l'evidència de la potència de la dramàtica contemporània catalana. El que expliquen interessa a Catalunya i també a Europa.

s'ha acabat disposant de més de 119 clubs de lectura arreu de Catalunya que llegien teatre. Es comptabilitzen més de 12.000 lectors únics. Si abans les biblioteques no entenien la utilitat d'aquests clubs perquè quasi ningú demanava llibres de teatre en préstec, ara és una de les categories més sol·licitades. No només això. Moltes editorials s'han apuntat a l'èxit dels dramaturgs i han recuperat o estrenat col·leccions de teatre que tornen a tenir una mínima presentació a les llibreries. Pel que fa als llibres a 3 eu-

ros que es venien a la sortida del teatre, ha estat una altra causa d'orgull. Quan hi ha col·leccions de teatre que el tiratge no supera els 200 exemplars, alguns títols del TNC han venut més de 4.000 llibres al vestíbul.

Albertí també celebra que cada obra publicada té un pròleg encarregat a persones heterogènies. També els programes de mà, amb molta informació, són tan ben rebuts per un sector del públic que se li demanava que es recollissin fora de la platea per poder anar mitja hora abans i llegir-lo tranquil·lament.

Albertí va fer saltar la sorpresa amb un projecte molt ambiciós en guanyar el concurs per a la direcció del teatre, el 2012. El nou director prometia un projecte per obrir el TNC a la societat. El director ha sabut recuperar figures que havien sortit expulsades del teatre (Lluís Homar) o del TNC (J.M. Flotats). ■

El TNC ha fet desaparèixer l'interès per la lectura de teatre, tant a llibreries com a biblioteques

Wes Anderson torna a demostrar el seu talent visual, però el japonès Hamaguchi és qui meravella a Canes

Vània com a gran inspiració

Imma Merino
CANES

The French Dispatch (La crònica francesa) havia d'inaugurar el festival de Canes del 2020. Congelada durant un any, va projectar-se ahir a concurs aquesta pel·lícula que demostra novament la gran imaginació visual de Wes Anderson, que crea més escenaris brillantment decorats que mai, però torna a donar motius per dubtar del seu talent narratiu. Això quan posa en escena tres històries narrades publicades per una imaginària revista nord-americana, però editada en una població fictícia de França. Inspirant-se com és habitual en formes del còmic, Anderson fa un homenatge al *The New Yorker* i a la vegada a referents de la cultura francesa. Compta amb un repartiment espectacular, amb habituals del director (Bill Murray, Frances McDormand, Tilda Swinton) i incorporacions com ara, entre molts d'altres, Benicio del Toro, Saoirse Ronan, Timothée Chalamet i Léa Seydoux, que, a partir d'ara, es farà omnipresent al festival amb diversos films.

El gran impacte a la secció oficial, però, ha arribat amb *Drive my car*, film del japonès Ryūsuke Hamaguchi, que parteix d'un relat curt de Haruki Murakami, *Uns homes, sense dones*, per explorar en la relació entre vida i representació tenint com a referent *Oncle Vania*. Hamaguchi no és cap desconegut. Fa tres edicions va concursar a Canes amb

L'equip de 'The French Dispatch': d'esquerra a dreta, Hippolyte Girardot, Adrien Brody, Timothée Chalamet, Wes Anderson, Lyna Khoudri, Tilda Swinton, Alexandre Desplat, Stephen Park, Mathieu Amalric i Benicio del Toro, ahir al Festival de Canes ■ CAROLINE BLUMBERG / EFE

Asako i II, però la seva consagració ha tingut lloc aquest mateix any amb el gran premi del jurat a la Berlinale per *Wheel of Fortune and Fantasy*. Sembla increïble que en tan poc temps (tot i que potser una pel·lícula o l'altra ha retardat l'aparició a causa de la pandèmia) hagi pogut aportar una nova obra tan plena, madurada, complexa i emotiva des de la contenció. El seu protagonista és un home de teatre que dirigeix l'obra de Txèkhov (havent interpretat ell mateix abans el personatge de Vania) en un espectacle en diverses llengües que es representa a Hiroshima, ciutat lligada al dol. Ell té les seves pèrdues personals (una filla morta quan era petita i, més recentment, la seva esposa) i, com ho van fer a la seva manera cadascun dels personatges, afronta els assajos de l'obra com una forma de coneixe-

ment sobre la pròpia experiència.

També hi ha una relació entre vida i creació a *Bergman Island*, amb la qual la francesa Mia Hansen-Love ha concursat per primer cop a la secció oficial de Canes. Un tribut al cineasta suec invocat al mateix títol i que, de fet, s'hi fa omnipresent. A l'illa de Faro, on Bergman va rodar part dels seus films i va viure-hi els seus últims anys, hi arriba una parella de cineastes (Chris/Vicky

El gran impacte a la secció oficial ha arribat amb 'Drive my car', de Ryūsuke Hamaguchi

Krieps i Tony/Tim Roth) buscant-hi inspiració per als seus nous projectes. Això mentre veuen i comenten films de Bergman (que, diu ella, fan mal sense que deixis d'estimar-lo) i, amb un toc d'ironia, fan rutes turístiques (en una de les quals apareix el crític de cinema Jordi Costa) als "llocs sagrats" del cèlebre director de *Secrets d'un matrimoni*. S'hi esbossa un dels grans temes bergmanians: la crisi de parella, cosa amb la qual hi palpita la separació de la mateixa Hansen-Love i Olivier Assayas, que en els seus temps de crític de cinema va escriure un llibre sobre Bergman. També hi ha cinema dins del cinema: la pel·lícula de Chris en què una cineasta (Mia Wasikowska) retroba un amor adolescent a l'illa. Amb més lleugeresa que Bergman, Hansen-Love aporta un film amb el seu encant de sempre. ■